

sales et déchirées; tous les ornements en désordre; la sainte pixide avec les hosties sacrées dans un tabernacle poudreux, avec un corporal noirci et un pavillon en lambeaux; les saintes et adorables hosties elles-mêmes ne sont renouvelées qu'après un grand laps de temps, et sont en danger de se corrompre. Si vous entrez à la sacristie, tout y est confusion et malpropreté... » — It. vid. Ricardi, *Dei doveri e dello spirito degli Ecclesiastici*, c. vi.

633. Hic non abs re pro Parochis notamus quoad sacras ædículas: Capellæ et Imagines piæ populi devotionem maxime fovent. Unde ait S. Carolus Conc. Prov. VI: *Oratoria, ubi Missæ sacrificium non fit, extruantur non in campis, sed in via publica, ut iter facientes eorum locorum prospectu pie commoti paululum precando consistant*. Et D. Gregorius, ep. 9: *Quod legentibus scriptura, hoc idiotis præstat pictura cernentibus; quia etiam in ipsa cernentes vident quod sequi debent, in ipsa legunt qui litteras nesciunt*. Quamquam et litteratos pictura movet: unde de quadam imagine Abrahæ sacrificium ad vivum referente aiebat Nyssenus: *Vidi sæpe in scriptis imaginem et sine lacrymis transire non potui, cum tam efficaciter ob oculos ponat historiam*. — V. Liguori, *Opera dogmatica*, lez. xxv, § 4, p. 35: *Le sacre immagini*. — V. Ferraris, v° *Capella*; et plura v° *Imagines*. — *Analecta juris pontificii*, an. 1857; pag. 137, ubi plura quoad modum eas pingendi. — It. Cittadella, *Istruzioni al pittor cristiano*; Ferrara, 1854.

(P) Page 411.

634. Plura notamus quoad Confraternitates: « Dans leur sein, ait Adrien Scott, se retrempe ce lien de fraternité qui est si fort recommandé aux chrétiens. On fait en commun les prières qui deviennent plus efficaces pour toucher le cœur de Dieu. On loue le Seigneur d'une voix unanime, ce qui tourne à sa plus grande gloire et à notre plus grand bien. Les fidèles s'excitent réciproquement à la fréquentation des sacrements, qui se trouve ordinairement prescrite par les règlements. On éveille cette sainte émulation qui contribue à accroître la piété. On donne et on reçoit continuellement des exemples de probité, de modestie, de charité; et chacun sait qu'au moyen de l'exemple on se forme à la discipline. » (*Teoremi di politica cristiana*, p. 4, c. vii). Hinc nil mirum si Concilia eas ubique erigendas curaverint, si eas SS. Pontifices indulgentiis cumulaverint: imo si vel ipsa civilis auctoritas eas defendendas susceperit.

In Bulla *Quæcumque* Clementis VIII, 7 dec. 1604, præcipue statuitur, ut una tantum erigatur in uno loco Confraternitas ejusdem in-

stituti, ut erectio fiat ab Ordinario cujus est constitutiones adprobare, ut non sint in præjudicium jurium parochialium; tandem ut collectæ elemosynæ in pios usus impendantur.

(Q) Page 412.

635. Facilius cognitionem ovium suarum Parochus consequetur, si quæ a Conciliis Provincialibus et omnibus ferme Synodis Diœcesanis præscripta sunt, diligenter impleverit. Nempe: 1. ut quotannis census seu statum, ut vocant, animarum per singulas familias accuratissime describat; — 2. ut baptizatorum, confirmatorum, matrimonio junctorum ac mortuorum nomina in libris distinctis, de vice in vicem, absque mora, et nitide scribat iis verborum formulis, quæ præscriptæ sunt. S. Carolus jussit expresse, ut Parochi omnes hosce libros omni studio conficiant, et eorum exemplaria singulis annis ad Curiam Episcopalem diligentissime transmittant. Hanc legem utpote Tridentino maxime conformem sæpius et etiam recentissime confirmavit ejusdem Concilii Congregatio atque præcepit: ad quam adhuc tenentur parochi, etsi Status civilis non amplius uteretur eorum opera, cum id maxime sit institutum in bonum Ecclesiæ ad dignoscendas parentelas, gradus, statum, etc.

(R) Page 415.

636. Expedit, ut Parochus sæpe in concionibus hæc specialia inculcet, uti ait S. Alphonsus, *Homo Apost.* tr. vii, nn. 37 et seqq.: nempe quod ad emendationem non sufficit peccatum fugere, sed etiam oportet fugere occasionem peccati. — Adurgeat homines, ne tabernas adeant ob innumera peccata, quæ inde eveniunt. — Sæpe declamet in vitium loquendi inhoneste in campis et in officinis: quot inde depravantur juvenes! Instet in eorum enormitatem, qui peccata reticent in Confessione: hac de re expediens est, ut interdum vocet Confessarios externos propter animas verecundas. Insinuet necessitatem doloris et propositi pro Confessione. — Hortetur, ut in iræ motu caveant a blasphemis; sed bonis verbis assuescant. — In horrorem ponat superstitiones. — Inculcet, ut parentes sedulo in filios animadvertant, cum blasphemant, furantur, etc. Hortetur auditores persæpe, ut arceant tentationes nominibus Jesu et Mariæ; et si in mortale prolapsi, illico contritionem eliciant: potissimum insinuet, ut orationi assuescant. — Hortetur populum ad visitandum SS. Sacramentum, ac Beatam Virginem; ad Congregationes frequentandas, etc. — Tandem in fidelibus singulari studio foveant devotionem erga Virginem, ut Ro-

sarium quotidie recitent, ut novenas celebrent: *Felix ille Parochus, concludit, qui suas oves ferventes tenet erga devotionem SS. Mariæ!* « Vivus religionis sensus, filialis timor Dei, sanctaque morum integritas eo magis viget, quo major viget devotio erga B. Virginem, » addit Stapf § 252, in contestationem proveciores Parochos testes provocans. Hinc laudanda devotio quæ, labente sæculo XVIII inducta, mirum in modum crevit, Virginem specialius honorandi per mensem integrum.

Monet S. Franciscus Xaverius *in epist.*: « Ne in concionibus eruditionem ac memoriam ostentes, recitando magno numero testimoniis et auctoritatibus scriptorum veterum; pauca, sed lecta et ad rem apta sufficiant. Magna pars ditionis insumatur in graphice dipingendo statu interiori ac tumultu animarum peccantium, inquietas impiorum machinationes, » etc.

637. Quoad verbi Dei prædicationem maxime etiam cavendum est a prolixitate: *Sermonis quippe satietas non minus auribus inimica est, quam immodicus cibus corpori*, ut ait Nazianzenus, *Oratione 40.* « Saint Vincent de Paul, est-il dit dans sa *Vie*, ayant un jour demandé à un paysan si l'on était content des missionnaires qui étaient dans son pays, reçut cette réponse: — Ils disent de grandes choses, mais ils sont trop long; nous autres gens de la campagne, nous sommes comme autant de vases: lorsque nous sommes remplis, tout ce que l'on continue à verser se perd inutilement. » Ex tunc suos alumnos ad breviter sermonis Sanctus hortatus est. Et D. Thomas in Apostoli verba: *Perpaucis scripsi vobis*, ait: *sermone breves valde accepti sunt; quia si sunt boni, avidius audiuntur; si vero mali, parum gravant.* Id etiam habet S. Alphonsus ad suum Clerum in suis *Notificationibus*. — V. S. François de Sales, *Règles pour les prédicateurs*.

638. Instructionis autem locum non tenet concio matutina; sunt enim diversa munera, ac *duo potissima onera a Tridentina Synodo Curatoribus animarum imposita festis diebus*, uti habet Benedictus XIV. Adde concionem jam supponere fidelem primis fidei rudimentis informatum; cum hæc non nisi leviter atque cursim in concione attingantur. Neque ab hoc gravissimo munere Parochus liberatur ob exiguum numerum audientium, qui plerumque ex Rectorum negligentia dimanat; etsi unus tantum ex suis audiat, Parochus imitetur Christum, qui pro una Samaritana sermonem habuit (*Joan. iv*). Neque excusatur ideo, quia alii suppleant; nam ipse ordinarie tenetur qui est Parochus. Neque valet proferri memorabilis consuetudo contraria, quæ enim sunt de necessitate salutis, non præscribuntur: hinc Pontifices hanc non quidem consuetudinem, sed corruptelam et abusum dixerunt eliminandum omnino. Iterum Benedictus XIV (*Notificatione IX et X*).

Hinc patet gravissime peccare Parochum, si notabiliter negligens sit in pueris catechizandis, in scholis visitandis, in rudibus instruendis: vel si munere catechizandi aut concionandi aliis justa de causa commisso, non vigilet, an omnia convenienti modo fiant. Imo catechizandi necessitas tanta est, ut si Parochus advertat parentes aut dominos non curare, ut filii aut famuli catechesibus intersint, teneatur cum Episcopo ex ipso Tridentino de opportuno remedio consilium capere (*Sess. 24, c. iv de R.*). Tanta est, ut non solum Curatores animarum, sed ipsi Clerici, ac simplices Sacerdotes hac in re operam suam Parochis commodare teneantur: quod si neglexerint, puniendi. Imo tanta est, ut si qui parochiani ob longam loci distantiam ad Parochiam convenire nequeant in festis, teneatur Sacerdos in illorum Oratoriis celebraturus christianæ Doctrinæ summam illis tradere (*Liguori, Hom. Ap. tr. VII, n. 55, 55*). V. Benedictus XIV Constitut. *Etsi*. — It. Instructio Clementis XI ad Episcopos. Et hæc omnia iterum atque iterum urget Novariensis Episcopus. Lit. 13 Julii 1852. — Quæsitum fuit a S. Congregatione Concilii: 1. *an Clericos tam minorum, quam majorum Ordinum ad officium ludimagistri exercendum a communitatibus conductos Episcopus cogere possit, ut pueros rudesque scholares Doctrinam christianam edoceant*; 2. *an ad idem cogere possit ludimagistros laicos itidem a communitatibus conductos*; 3. *an ad idem cogere possit magistros, sive Clericos, sive laicos a nemine conductos*; 4. *qua pœna præfatos ludimagistros cogere possit?* S. C. C. 17 Julii, anno 1688, respondit: *Posse prius hortando, postea præcipiendo.*

Boni pastores adnotatos tenent pueros, ut sciant quis eorum desit instructioni. Item valde confert inducere congregationes puellarum hac de re a sexdecim annis et infra. Tales enim collectiones causant bonum summum; nam si puellæ quæ illis interveniunt, postea nubent, facilius docebunt filios, sicque integræ familiæ sanctificabuntur. — Huc spectat Congregatio ita dicta S. Dorotheæ, qui pluribus in locis non sine ingenti utilitate inducta est. V. *Annali della pia opera di S. Dorothea per l'educazione cristiana delle giovinette del popolo*; Firenze, 1844, ecc.

639. Cavendum etiam sive in concione sive in instructione, ne verbis incautis populus offendatur, vel ne aspere illico obijurgetur ob aliquid inconveniens; zelus enim non esset secundum caritatem. Multo magis cavendum, ne quis redarguatur expresse: quod Lateranense V, prohibet sub excommunicatione ipso facto et Papæ reservata. — V. Ferraris, *Bibliotheca Canonica*, etc., v° *Prædicatio*, n. 100¹.

Quoad Catechismum, V. D. Augustinus, *De catechizandis rudibus*.

(S) Page 416.

640. *Episcopi, ait Lateranense IV, viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum assumant, potentes in opere et sermone, qui plebes... verbo ædificent et exemplo. Hinc factum est, ut in omnibus fere Diocesis electorum Sacerdotum Congregationes erectæ habeantur, quorum quidem id muneris est Exercitia et Missiones agere. Hi diu noctuque revera insudant; sed quid in tanta populorum necessitate? Optimum ergo consilium, ut illis jungantur consortes et adjutores ceteri in Diocesi Sacerdotes: Apostolicum ministerium est, quo fides et docetur et propagatur et sustinetur; quos ergo superior judicat idoneos, si charitas Dei urget illos, si zelus domus Dei illos comedit, non dubitandum, quin ejus desiderio sint responsuri, ac quidem non obiter, sed studio et oratione ad opus salutare se præparando. Præmium respondet labori: Qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates (Dan. xii). — V. Ricciardi, *Della predicazione più efficace*. — Morozzo, Cardinale Vescovo di Novara, *Lettere sulle Missioni*, 10 ap., 1835. — Liguori, *Lettere sull'utilità delle SS. Missioni*. — Seguieri, *Il Parroco istruito*, c. xxvi. — Audisio, *Lezioni d'eloquenza*, p. 2, lez. 25. — *Civ. Cattolica*, ser. 2, V. I, art. *Gli esercizi spirituali e la civiltà moderna*. — Torricelli, *Dissertazioni*, ecc., vol. VIII et X. — Schedoni, *Delle influenze morali*; t. II. — Dubois, *Pratique du zèle ecclésiastique*. — *Miroir du clergé*. — *Méthode pour la direction des âmes*.*

641. Si igitur Parochus velit fructus Missionum durare, curet ut populus assidue oret, Sacramenta frequentet, occasiones fugiat, et

— Boudin, *L'obligazione che hanno i Pastori d'anime d'insegnare, ed i popoli d'imparare, la Dottrina di G. C.* — Cecca, *Le veglie dei contadini cristiani*. — Gaume, *Catéchisme de persévérance*. — Martinet, *Philosophie du catéchisme*. — Devie, *Divers Essais pour enseigner les vérités fondamentales de la Religion aux personnes qui ne peuvent pas apprendre la lettre du catéchisme, et surtout quand elles ne savent pas lire*. Lyon, 1845. — Ricardi, *dei Mezzi di promuovere l'educazione religiosa*, cap. iii: dell'importanza e insegnamento del catechismo. — Audisio, *Lezioni d'Eloquenza* part. II, lez. viii et seqq. — Liguori, *Institutio cath.*: art. monitum ad Instructorem. Pro pueris informandis industriam modum edocet Careno, *Catechismo elementare dei fanciulli che si fa nella Quaresima*. Milano, 1842. — Couturier, *Catéchisme dogmatique et moral*, vol. VI. — Abrate, *Spirito del Paroco*, vol. II. Roma. — Sed præ ceteris vid. tum *Méthode pour la direction des âmes*; tum *Miroir du clergé*.

gravibus verbis interdum ostendat, quam grande malum sit gratia abuti, promissis deficere, ad vomitum redire. Item faciat, ut quos tunc fideles didicerunt cantus, nunquam intermittant. *Piæ et sanctæ cantiones non modo hæreticas, sed et impudicas exterminant; fit enim, ut populus qui facile hac delectatione privari non potest, dum occupatur piis cantibus, contemnat et obliviscatur impios et vanos. Notat id accidisse in Indiis P. Turcellinus in Vita S. Francisci Xaverii: Quippe, inquit, hic mos ita percrebuit, ut passim in scholis, in viis, in compitis, in tectis, in agris, in navibus pro ineptis et sordidis cantilenis, christianæ disciplinæ rudimenta jucundissime et audiantur et canantur. Ita Beyerlik, Magnum theatrum, 7° Cantus.*

(T) Page 417.

642. Si Parochus videat correctione se nihil proficere, et malum sit grande, contumaces Episcopo indicet (ut etiam monet Synodus Novariensis, pag. 189); nihil enim intentatum relinqui debet, ad bonum animæ curandum. Neque valet dicere id fieri plerumque inutiliter, eum nequeat Episcopus malo occurrere: id nostrum non est tam facile judicare; plures etenim illi suppetunt corrigendi modi, et quod subito non potest, poterit agere tempore opportuno. Saltem inserviet Episcopo pro regimine Ecclesiæ suæ, et ipsi Parocho pro consilio ac securitate.

643. Hæc autem Parochi obligatio extenditur maxime ad Sacerdotes, si quos habeat in Parœcia. Circa eorum mores videlicet tenetur attente invigilare, et si quem viderit minus recte se gerere, eum cito debet corripere in spiritu primum lenitatis; quod si monitiones non prosint, ne communicet peccatis alienis, et graves Heli ærumnas incurrat, eundem Episcopo denunciabit. Nemo enim ita in Ecclesia sancta Dei nocet, ut mali Ecclesiastici, qui exemplo suo alios ad malum trahunt: *Quidquid feceris, ait D. Hieronymus ad Heliodorum Ecclesiasticum, id sibi omnes faciendum putant.* — Quod si tanto malo radicatus occurrere velint Parochi, invigilent quammaxime in omnes, qui sunt in Parœcia, Clericos: per gloriam Dei, ac suam populorumque salutem caveant, ne boni testimonii fidem pro Ordinibus faciant iis, quos nec graviter nec honeste vitam agere deprehendunt; eosque in antecessum moneant, ut videant quid agant, ne postea inaniter conquerantur rejecti. *Maximo, quo possumus, studio (ad rem Benedictus XIV) Vicarios Foraneos, ac Parochos hortamur, ne testimonia ordinandis temere impertiant; ut Deum solum, non hominum gratiam, ac benevolentiam sibi ante oculos ponant, cum de virtute*

illorum testantur... *Rei gravitas ac magnitudo, Sacerdotis dignitas, qua ipsi præditi sunt, munus quo funguntur, et jusjurandum, quo fidem polliciti sunt Episcopo ordinanti ac ceteris in ejus locum subrogandis, id postulare omnino videntur* (Notificat. LXXXII).

Audiendum etiam gravissimum monitum S. Alphonsi, *Hom. Ap.*, tr. vii, n. 35 : « Debet Parochus apud Episcopum impedire, ne habitus clericalis conferatur adolescentulis aut pueris, qui suis moribus non sunt aliis exemplo; aut saltem indolem ecclesiasticam non præ se ferunt. Nam si ipsi tacent, et sinunt eos induere habitum clericalem, illi postea adolescerent in otio, et exui habitu erubescerent, per fas et nefas, quamquam vitii onusti, niterentur ordinari, et Religioni magnæ essent perniciæ, cui in principio facile Parochus potuisset occurrere; post vero desperabitur remedium. » Velle enim eos postmodum corrigere, esset lapidem verberare, in aqua scribere, aquam e cribro haurire, apud finem aromata spargere, dormienti loqui, surdo canere, æthiopem lavare, flagellare mortuum. Si lupi sunt, mutabunt pilum, non mentem. — « Quid miserius, iterum S. Alphonsus, esse potest, quam cernere Clericos, qui vix bis aut ter in anno confessi sunt et communicaverunt, Parochi fides audacter præsentare qualibet hebdomada aut bis in mense fuisse confessos et communicatos! De hujusmodi Parochis dicendum est defecisse a fide; nam certe de omnibus flagitiis, quæ committunt isti sic sine Dei vocatione promoti, et de omnibus iis, quorum ipsi alius causa sunt, Parochus sibi Deum vindicem facit. » Quare, ut securius in sacris Ordinationibus procedat Episcopus, monet Sanctus, ut præter attestaciones Parochorum, alias habeat a pluribus personis fide dignis : *vid. infra ubi de Dotibus inferiorum Clericorum.*

Hic etiam monendi Parochi, quoad proclamationes quæ pro Ordinibus fiunt, ut eas nempe non agant perfunctorie; sed de gravitate rei semper fideles præmoneant, deque obligatione strictissima, qua quisque obstringitur, ut si quid grave sciat contra ordinandos, id in Domino manifestet. *Vid. de Ordine*, ubi de ordinandorum probitate.

(U) Page 423.

644. Missæ sacrificium a pastoribus animarum applicari debere pro populo ipsorum curæ commisso, uti ex divino præcepto descendens, a Tridentino diserte exprimitur (sess. xxiii, c. 1 de Ref.) per hæc notabilia verba : *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas cognoscere, pro iis sacrificium offerre.* Circa hæc nulla unquam difficultas mota fuerat : du-

bium erat tantum, quoties ad id tenerentur Parochi : in quo olim non una erat sententia. Alii docebant ad hoc toties teneri Parochos quoties celebrant; alii omnibus festis diebus; alii diebus singulis, si divites essent (V. A. Montazo, *De causis piis*, l. II, c. iv). Benedictus XIV Bulla *Cum semper* 19 maii 1774, omne dubium sustulit decretorie declarando, illud divinum præceptum bene impleri applicando Sacrum omnibus, qui tunc erant festis diebus; idque observandum mandavit. V. Lucius Ferraris, *Bibl. canonic.*, v^o Missæ sacrificium, art. 5. — Hisce prænotatis :

Dicimus quia populus in aliquo festo dispensatur ab audiendo, non ideo etiam dispensari Parochum a Sacro applicando : neque enim hæc duo sunt correlata, ut unum includatur in alio; et uno relaxato, et aliud per se dispensatum sit. Sane *præceptum applicandi* est a Deo, qui illud reliquit determinandum ab Ecclesia; cum porro Ecclesia per Benedictum XIV declaraverit satis illud impleri per applicationem quæ fit diebus festis (qui tunc erant de præcepto); ideo etiam nunc satis impletur per hujusmodi applicationem talibus diebus factam; non autem satis impleretur, si hodie nunc Parochorum applicatio se restringeret ad dies festos, qui nunc vigent. *Præceptum vero audiendi* est immediate ab Ecclesia, quæ illud protulit ut melius diem festum fideles sanctificarent : cum vero alia media sint, quibus id possit a fidelibus præstari, ideo illud præceptum temperavit, injungendo, uti apud nos, alia pietatis exercitia, jejunium scilicet tempore Adventus.

Illud autem *toties tenentur Parochi applicare, quoties tenetur populus audire*, regula erat tunc merito sane inducta communi usu ac loquendi modo, cum tunc illi dies sibi essent correspondentes : hodie vero cum amplius non sibi correspondeant, sed aliter statutum sit a legitima auctoritate, vulgaris illa regula non amplius locum habere potest. Ergo Parochus tenetur Sacrum pro populo applicare etiam illis festis diebus qui post Benedictum XIV suppressi fuerunt; nam hæc suppressio liberat tantum fideles ab audiendo. Et ita pluries pro variis orbis partibus declaravit S. C. Congregatio, specialiter ad id a Pontifice deputata, nempe 28 martii 1801; 10 sept. 1818; 18 maii et 27 aug. 1824; 14 junii 1841.

645. Neque obstat, quod nonnulli Episcopi, quibus demandatum fuit Breve Pontificis pro festorum reductione ut illud publicarent, ab applicatione illa deobligaverint Parochos; cum evidenter dicendi sint non bene intellexisse et explanasse mentem Pontificis, utpote qui de sola festorum observantia loqueretur, ac dispensaret fideles a Sacro audiendo, sed ne verbum quidem faceret de applicatione Parochis injuncta : imo expresse decerneret nihil quoad *Chorum esse innovandum relate ad functiones ecclesiasticas* : quæ verba hanc Paro-

chorum obligationem includunt, ut ipsimet Pontifices declararunt per organum S. Congregationis Concilii. Hinc cum Episcopus Novariensis Romæ quæreret, an Parochi suæ Diœcesis ad hanc applicationem adhuc in festis suppressis tenerentur, humiliter exponebat ad R. Pontificem, *quod jamdudum in sua Diœcesi invaluit opinio eos, qui curam habent animarum, non teneri Missam pro populo applicare diebus festorum, quæ suppressa aut translata fuerunt vigore Indulti Apostolici Pii VI 1786, et Pii VII 1814. Eo magis prædicta opinio vim habuit, quod Cardinalis Costa, Archiep. Taurinensis, cui executio primæ reductionis commissa fuerat, aperte declaravit sub die 21 junii 1786 dictam obligationem in diebus festis, suppressis in regno Pedemontano, non vigere.* — S. C. C. de expresso Pontificis mandato declaravit 9 junii 1848, Parochos ad illam applicationem teneri.

Sed cum ex mente multorum hæc responsio non omnes difficultates auferre videretur pro Novariensi Diœcesi, ut ipsorum votis annueret Episcopus, novo ad R. Sedem recursu exposuit: « 1. quod non pauci ex suis Parochis tenues habent redditus; 2. quod Episcopus antecessor Vict. Philippus Melano, edict. 21 dec. 1795 notificando reductionem festorum Apostolica Auctoritate qua se præditum declarat, conceptis verbis ait, quod in festis, quibus populus dispensatur a Sacro audiendo, etiam Parochus remanet solutus ab eo applicando; 3. quod ab eo tempore, spatio annorum circiter quinquaginta, ea semper viguit in Parochis consuetudo, scilicet non applicandi, quin ullus reclamaverit Episcopus, vel dubium de obligatione in illis exurgeret; 4. quod in Novariensi Diœcesi nulla est obligatio audiendi Missam in festis suppressis; 5. quod die 9 nov. 1814, Sede Episcopali vacante, Vicarius Capitularis, publicans Breve Pii VII datum 9 nov. ejusdem anni, quo scilicet nonnulla festa reducta in pristinum vigorem restituebantur, expresse declarat in iis festis restitutis de novo exurgere obligationem Sacram applicandi pro populo; ergo pro adhuc suppressis ea obligatio non est, « Quid ad hæc S. C.? — En responsum, cujus quidem autographum extant in Secreteria Episcopali datum 7 dec. 1849:

« S. Congregatio Em. S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Inter-
« pretum, vigore facultatum a SS. Domino Nostro ipsi specialiter tri-
« butarum Episcopi Oratoris precibus annuens facultatem Eidem im-
« pertita est, ut, firmo remanente Parochis onere applicandi Missas
« pro populo diebus festis reductis, ad quatuor tantum in singulos
« annos et pro iis Parochis dumtaxat, quos congruæ tenuitate laborare
« censuerit, per triennium proximum tantum pro suo arbitrio et con-
« scientia gratis reducere possit et valeat. » — *Subscriptus* A. Card.
« Majus Præfectus. »

Habemus item responsum S. C. C. datum in *Mechliniensi* 25 sept.

1847: quæsitum fuit 1. an Parochi debeant sanctissimum Missæ sacrificium pro populo offerre diebus dominicis et iis etiam festis diebus qui per Indultum Apostolicum 9 apr. 1802 suppressi sunt, licet hujus obligationis nova promulgatio ab Episcopo Diœcesano non fiat; 2. an consuetudo unquam legitima haberi possit, vi cujus Parochi non applicant pro populo Missæ sacrificium aut dominicis aut saltem prædictis festis diebus suppressis? — S. C. C. respondit ad 1 *affirmative*; ad 2 *negative* (Bouix, *De Parocho*, parte 5^a). Tandem habemus rem certo definitam per Encyclicam Pianam supra memoratam in textu; adeo ut hodie huic disputationi non amplius fiat locus.

646. Quæres 1: *An possit Parochus, accedente justa et legitima causa, adimplementum Missæ pro populo applicandæ alii Sacerdoti committere seu per alium Sacerdotem hanc Missam celebrare facere?* Affirmative respondit S. Rituum Congregatio 22 jul. 1848. Attamen advertendum, quod non omnes causæ, etsi videantur tales, sunt habendæ ut justæ ac legitimæ. Hinc S. Congregatio Concilii in Fesulana, 26 jan. 1771, ad dubium: 1. *An Parochi in dominicis aliisque festis diebus, præsertim cadavere, possint celebrare Missam pro defuncto, et ad alium diem transferre Missam pro populo applicandam, in casu.* Et quatenus *negative*; 2. *An saltem applicationi Missæ pro populo supplere possint per alium Sacerdotem, in casu, etc.* Respondit: ad 1. *negative*; ad 2. *negative*. Hoc iterum non est accipiendum absolute; nam Benedictus XIV, Indulto *Quod expensis* 26 aug. 1748, habet, quod *juxta hodiernam disciplinam liceat presbytero, relicta Missa de die, Missam pro defuncto, si præsens sit corpus, cum cantu celebrare, nisi tanta fuerit diei solemnitas quæ Missam pro defunctis omni modo excludat.* Unde responso S. Congregationis videtur intelligenda de casu, quo Parochus Missam pro defuncto non possit per alium celebrare; si enim potest Parochus, Missam pro populo applicet, et alio Sacerdoti Missam pro defuncto decantandam committat, cui quidem tribuat eleemosynam, quæ solet pro manualibus, et aliquid amplius pro incommodo. Non enim stricto jure totum quod accipit, tenetur dare Parochus: cum et ipse gaudere possit privilegio ceterorum Beneficiorum, dum Missas proprii beneficii alteri tribuunt celebrandas, ex dicendis *De Sacrificio*.

647. Quæres 2: *An etiam Cappellani, Beneficiati, Canonici, etc., qui ex lege foundationis tenentur applicare Missam diebus festis, debeant adhuc applicare in festis reductis, uti Parochi?* — Alii negant, nisi in foundatione expresse cautum sit, vel aliud clarius eruatur; nam ratio diversa est: Parochi obligantur divino præcepto ad celebrandum, quod quidem non præscribitur, sed ab Ecclesia tantum explicatur. At Beneficiati obligantur a fundatore, cujus mens est, ut

celebrent ad hoc, ut populus præcepto Missæ faciat satis : cum igitur non amplius teneatur populus audire, ideo nec simplex beneficiatus celebrare. Sed alii merito affirmant, tum quia per suppressionem nihil est immutatum quoad officia in Ecclesia, et adhuc habentur festa suppressa uti de præcepto quoad res ecclesiasticas; tum quia in Brevibus reductionis expresse cautum est, ut omnia peragantur uti prius in liturgia; et hoc maxime currit de festis ultimo suppressis a Pio IX in Regno Sabaudia 6 sept. 1853; nam conceptis verbis Pontifex declarat, omnia in futurum (quæ ad sacram liturgiam pertinent) esse similiter agenda; tum quoad *chori servitium et Missarum celebrationes, tum quoad alias functiones ecclesiasticas.*

Res resoluta fuit a S. C. C. per responsum Novariensi Episcopo; quæsitum nempe fuit : *Cum plura beneficia a fundatione onus habeant Missæ in omnibus festis diebus applicandæ, dubium emergit, utrum singuli beneficiati ad id obligentur etiam in festis hucusque ab Apostolica Sede suppressis?* Die 15 decembr. 1856 responsum fuit, *juxta resolutiones alias in similibus editas, teneri.* Quod quidem, paritate rationis, videtur dicendum de Cappellanis et Legatariis; nam festa reducta semper habentur in Ecclesia ut festa de præcepto : hinc prima sententia in praxi nequit amplius sustineri; neque appellari privilegio aut consuetudini.

(V) Page 425.

648. Gravissimis de causis et quadam veluti necessitate inductum est, ut hospitalia a Parochorum jurisdictione eximerentur, et cappellanus quoad infirmos ceterosque ipsis inservientes proprius veluti Parochus constitueretur tum quoad Sacramenta, tum quoad funera; si enim adhuc jus permaneret Parochis, magna confusio esset, cum infirmi sint diversarum Paroeciarum. Excipe forte hospitale oppiduli, in quo facile posset Parochus, per se vel per vicarium, ægrotis præsto esse. — V. Bouix, *De Parocho, Append. I.* — De Luca, *De Parochis, Discursus 25.* — Laurentius, *Forum beneficiale, part. 1.*

Ad rem quoad infirmorum curam Balmès (*le Protestantisme comparé au catholicisme, c. xxxiii*) : « Je plains les malheureux qui, dans leurs besoins, se trouvent réduits aux secours de l'administration civile, sans une intervention de la charité chrétienne. Dans les rapports présentés au public, la philanthropie exagérera les soins qu'elle prodigue à l'infortune; mais les choses, en réalité, iront d'une tout autre façon. L'amour de nos frères, lorsqu'il ne se trouve pas fondé sur les principes religieux, est aussi fécond en paroles qu'avare d'actions. La vue du pauvre, du malade, du vieillard infirme est un spectacle trop

désagréable pour que nous en supportions la vue, si nous n'y sommes obligés par des motifs très-puissants. Peut-on espérer qu'un sentiment vague d'humanité suffise pour nous faire soutenir comme il convient les soins continus qu'exige le soulagement de ces infortunés? Là où manquera la charité chrétienne, une bonne administration obtiendra sans doute ponctualité, exactitude, tout ce qu'on peut demander à des hommes qui reçoivent un salaire pour servir; mais il y manquera une chose que rien ne remplace, et qui ne se paye point : l'amour. N'avez-vous donc point foi dans la philanthropie? Non, ainsi que l'a dit M. de Chateaubriand : *La philanthropie n'est que la fausse monnaie de la charité.* »

649. Quæres : *Quomodo ministranda Sacramenta peste infectis?* — Plura habet Muratori hac de re, in libro *Del governo della peste*; et maxime Benedictus XIV, *De Synodo Diœc.*, l. XIII, c. xix. En præcipua : — 1. quoad *Baptismum* hæc serventur ex D. Carolo : infans nuper natus peste laborans aut eo nomine suspectus, quia a matre pestifero morbo affecta ortus est, quamprimum ob instantis mortis periculum a Sacerdote peste laborantium curam gerente, infusione rite baptizabitur, aliis omissis caeremoniis... postea si superstes erit, et liber ab omni suspitione, Parocho offerretur ut suppleat caeremonias; — 2. quoad *Pœnitentiam*, ex dicendis de *Sacram. Pœnitentiæ* licet absolvere pœnitentem peste laborantem, etiam non expleta integra Confessione, si Confessarius probabiliter vereatur, ne et ipse pestem contrahat vel ex nimio fœtore vel ex diuturna mora cum ægrotis. Monet D. Carolus, in Concil. Mediol. V : ut Confessionem audiens aliquantum e lecto distet; et etiam ut in locum apertum aut ad fenestram, aut ostium, aut in porticum (si fieri possit) moretur; — 3. quoad *Viaticum*. responsum fuit Vicario Apostolico Juliae Cæsareæ, quod si Sacerdotes deprehendisset alienos et abhorrentes a ministracione manibus peragenda, modum ipse statueret, audito prudentum consilio, et præ oculis habito decore in tanti Sacramenti ministracione servando Plures plura proponunt; sed omnium forsan melius Cajetanus tradit, quod Sacerdos deponat sacram Particulam in loco apto, v. g. in patena vel alio vase mundo, et protendat ægrotis, qui ore admoto, illam sumat; — 4. quoad *Extremam Uncionem*, ad evitandum contagionis periculum, sufficit inungere organum illius sensus qui patentior se offert inunctioni, cum integra forma. Potest autem unctio peragi, adhibita oblonga virga, cujus extremæ parti alligatus sit firmiterque adhaereat gossippi pugillus sacro imbutus oleo.

In ejusmodi casibus (ad rem Stapf, § 283) pius animarum pastor equidem justas cautelas adhibebit, quibus periculum contagionis evitari solet; ast intrepidus et Deo firmissime innixus nihil eorum

omittet quæ ad muneris pastoralis spectant, memor illius quod princeps pastorum de semetipso professus est: Ego sum pastor bonus; bonus pastor dat animam suam pro ovibus suis... *Hæc ipsa mentis fiducia, qua pulsa omni meticulositate Deo firmissime inhæret, etiam periculum contagionis præ omnibus remediis maxime arcere consuevit.*

(I) Page 428.

650. Si omnes et singuli Ecclesiastici ratione proprii status tenentur fidelium salutem curare, jam deducere est, quid de illis Presbyteris pronuntiandum, qui Breviarium recitandi ac Missam celebrandi contenti, in ceteris de ope roganti Parocho vel Prælato respondent, se nullum obtinere Beneficium, quo ad id cogantur: sicque otiose vitam agunt, inutilem aliis, noxiam sibi; otium enim docet omnem malitiam. Si non Beneficium, Ordinem habent, quem vacuum tenere prohibentur; habent Dominicum præceptum, quo mittuntur ad opus ministerii; habent universale præceptum charitatis, quo unusquisque tenetur bonum proximi, maxime animæ, curare. Hosce cum Juda Apostolo nuncupare fas est: *Nubes sine aqua, quæ a ventis circumferuntur; arbores autumnales, infructuosas, bis mortuas, eradicatas; fluctus feri maris...: sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in æternum.* — Sacerdos ne etiam obliviscatur solemnitatem promissionis in sui Ordinatione emissæ; ponens enim manus suas junctas inter manus Episcopi dicentis: *Promittis mihi et successoribus meis reverentiam et obedientiam?* respondit vix Communionem refectus, vestibibus sacris indutus, noviter Sacerdos, in templo Domini, in faciem Ecclesiæ, coram Deo, angelis et hominibus: *Promitto.* Quæ porro Episcopo reverentia, si illum parvi faciat, atque apud ipsos sæculares homines dehonestet? Quæ obedientia, si infinitis studeat prætextibus, ne obtemperet ejus mandatis cum ad excolendum Dominicum gregem mittitur? *Ecce mundus totus Sacerdotibus plenus, et tamen in messe Dei rarus valde invenitur operator,* aiebat S. Gregorius (Hom. 17). Videamus ne ista de nobis etiam dici possint, qui ut ordinemur promissimus, ordinati renuimus. — V. Dubois, *le Saint Prêtre*, ch. viii.

651. Ceterum hac nostra tempestate non parum juverit hæc etiam verba referre cl. Riccardi, *Dei mezzi di promuovere l'educax. Religiosa*, c. viii: « La subordination qui assure la discipline, qui consolide l'autorité, qui fait la gloire de l'Église, commence dans les simples prêtres envers les curés, s'étend des curés envers les vicaires forains; elle se continue dans les prêtres, les curés et les vicaires à l'égard de

l'évêque; ensuite des évêques envers le métropolitain; mais elle n'est pas parfaite si elle n'aboutit à la soumission de tous au suprême hiérarque, au vicaire de Jésus-Christ, au Pontife romain. C'est dans ce chef que réside la vie de tout le corps sacerdotal, et de ce chef que part l'esprit de toutes les Églises. »

(I) Page 429.

652. Ad scientiam Moralis Theologiæ addiscendam retinendamque notum est plurimum conferre Congregationibus casuum Conscientiæ interesse. Hoc vel ex eo solum quisque intelliget, quod tunc Moralis Theologiæ scriptores volendi sunt, pensitandi ac simul conferendi. Hinc S. Concilii Congregatio censuit, *Episcopum cogere posse ad iis interessendum Parochos tam sæculares, quam regulares* (3 sept. 1605), item omnes *Sacerdotes sæculares confessarios, etiamsi sint Canonici* (15 martii 1602). Imo iterum interrogata (30 aug. 1732), an illis Congregationibus omnes Ecclesiastici tenerentur assistere et quidem sub aliqua pœna pecuniaria, respondit: *Affirmative, præterquam Clericos non constitutos in Sacris, qui non sunt cogendi* (Thesaurus Resolutionum Sacræ C. C. in Larinens., 30 aug. 1737). Ipsi Episcopi cum Romam petunt vel mittunt invisenda limina SS. Apostolorum, etiam hujusce rei rationem reddere debent; in tertio enim relationis capite (*Instructio S. C. C. super modo conficiendi relationem, etc.*, ad calcem libri *De Synodo Diœces. Benedicti XIV*) sub num. 14 dicitur exponendum, *an habeantur conferentiæ Theologiæ Moralis, seu casuum conscientiæ, et etiam sacrorum rituum, et quot vicibus habeantur, et qui illis intersint, et quinam profectus ex illis, habeantur?* — V. Benedictus XIV, *Notificationibus xxxii, ci et cii.* — *Concilium Romanum* sub Benedicto XIII. — *Acta Ecclesiæ Mediolanensis*, part. IV. — Ferraris, *Bibliotheca can.*, etc. v^o Congregationes Cleri. — Pavone, *Spicilegio*, ecc., §§ 112 et 226.

Hic præstat referre verba Pii Papæ IX: *Ne vero in Sacerdotibus, qui doctrinæ et lectioni attendere debent, quique obstricti sunt officio docendi populum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, et ministrandi Sacramenta* (Concil. Trid., sess. XXIII, c. xiv de Reformat.), *sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur aut languescat industria, optatissimum Nobis est, ut a Vobis, uti fieri possit in omnibus vestrarum diœcesium regionibus instituantur opportunis regulis congressus de morum præsertim theologia ac de sacris ritibus, ad quos singuli potissimum presbyteri teneantur accedere, et afferre scripto consignatam propositæ a Vobis quæstionis explicationem, et aliquo temporis spatio a Vobis præfi-*

nendo inter se disserere de morali theologia, deque sacrorum rituum disciplina, postquam aliquis ex ipsis presbyteris sermonem de sacerdotalibus præcipue officiis habuerit (Encycl. ad omnes Austria Episcopos 17 mart 1856).

Quanam autem methodo casus resolvendi sint, tradit Benedictus XIV, ut nempe media via inter rigorem et laxitatem incedere curetur (De Syn. Diac., l. XII, c. vi).

(Z) Page 431.

653. Quid (quæres) maxime curandum, ut ecclesiastici omnes in suo munere utiliter ad Dei gloriam populorumque salutem adlaborent? — R. Ut susceptæ pro Ecclesia curæ secundissimos habeant exitus, summa extet concordia opus est consensusque animorum inter omnes de clero. Præstat sane ut quos una simul in defensione sui Nominis adunavit Deus, unam colant et fidem mentium et pietatem actionum, scilicet eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam (Prov. x). Etenim frater, qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma (Prov. xii). Qui ergo quærit quæ sunt Christi, non quæ sua sunt, ceteris se consociat, cum agitur de divina gloria tuenda, neque pertinaciter suum sensum sequitur, qui debet sanctam unitatem curare: quomodo stabit populorum religio, si ejus ministri se invicem mordent? De primis ipsis Ecclesiæ temporibus S. Chrysostomus aiebat: *Si dissensio fuisset in discipulis illis, omnia peritura erant* (Hom. 82 in Joan.). At quia conjuncti fuerunt, notum est veteres illos catholicæ fidei propugnatores (ut verbis utamur Pii Papæ IX, die 9 dec. 1854 in Consistorio habitis allocutione Singulari) de pertinacissimis hæresibus retulisse victoriam, quum scilicet una secum et cum Apostolica sede tanquam cum Duce suo conjuncti milites, firmo animo erectoque in certamen descendissent.

654. Hic audiendus Nazianzenus: *Quis orationem huic calamitati parem invenire queat? latrones, quos scelus inter se devinxit, pacem colunt... nos autem nullo concordia sedere, ac vinculo constringi, nec unquam in unum coire possumus... Cur qui charitatem colimus mutuis odiis flagramus? qui pacem, implacabile et inexpiabile bellum gerimus? qui angularem lapidem, diripimur et distrahimur? qui petram, concutimur? qui lucem, caligamus?... Prius nec supervacaneum aliquod verbum proloqui periculo carebat: nunc autem etiam summa pietate præditos conviciis proscindimus... Neque id solum; verum etiam ipsorum (profanorum) aures mutuis in nosmetipsos probri et contumeliis pascimus; ac ne*

illud quidem perspicere possumus, minime tutum esse arma hosti committere; nec ei qui Christianos odit, sermonem adversus Christianum. Nam quod hodie probo objicimus, idem nobis postero die objicietur... *Quæ hæc caligo est? qui hic nocturnus conflictus? quæ hæc tempestas, amicos ab hostibus non internoscens? cur vicinis nostris opprobrium facti sumus, subsannatio et derisio his, qui in circuitu nostro sunt? Quodque omnium gravissimum est, hæc criminatio non in nobis consistit, verum ad magnum et venerandum nostrum ministerium transit, etc.* (Orat. 3, De pace).

« Les impies (ita Frasinetti, *Riflessioni*, ecc.) savent que le grand secret de la force réside dans l'union; c'est pourquoi ils ont formé comme une république universelle, dans laquelle tous les membres agissent de concert jusqu'aux extrémités de la terre; et, pour que leur union fût plus forte et plus ardente, ils ont établi partout des conventicules où ils se réunissent le plus souvent qu'il leur est possible, afin de découvrir et d'organiser sans cesse de nouveaux moyens de mettre le monde sens dessus dessous. Mais le malheur des honnêtes gens, écrivait un grand génie de notre siècle, c'est l'isolement. »

655. Concordia etiam cum ipsis Regularibus ac religiosis hominibus maxime fovenda est, si velimus ut opus Dei progrediatur in domo Domini. — V. Massillon, *Conférences ecclésiastiques*. — Lanfredini, *Lectere pastorali al Clero*, ecc. — Audisio, *Educazione morale e fisica del Clero*, lib. III, c. ix. — *Méthode pour la direction des âmes*, etc., etc.

(AA) Page 432.

656. Ad optimos ecclesiasticos habendos opportuna, ne dicam (hac temporum calamitate) necessaria, sunt ecclesiastica Seminaria. Sane cum omni tempore adolescentium ætas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas; et nisi a teneris annis ad pietatem et Religionem informetur (antequam vitiorum habitus totos homines possideat) nunquam perfecte, ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina Ecclesiastica perseveret (Trident. Sess. XXIII, c. xviii, de R.); quid hac nostra tempestate dicendum foret, in qua tot tantaque sunt ad malum incitamenta, si juvenes Clerici sibi ipsis relicti essent? nonne mundus totus in maligno positus est? Recte ergo Pius Papa IX hortatur Episcopos: *Pergite igitur, Venerabiles Fratres, omnem impendere industriam atque operam, quo sacræ militiæ tyrones a teneris annis, quoad fieri poterit, in ecclesiastica Seminaria recipiantur: atque inibi tanquam novellæ plantationes succrescentes in circuitu taberna-*